

Asia: Lausuntopyyntö YVA-ohjelmasta, Suomen Voima Oy, Rokamo-Nälkämä-tuulivoimahanke, Kemijärvi (LAPELY/5088/2023)

Lapin ELY-keskus
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Suomen Voima Oy suunnittelee 8 voimalan tuulivoimahanketta Kemijärvelle. Voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m ja hankkeen pinta-ala on n. 2000 ha. Hankkeen sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavaksi n. 29 km pitkällä 110 kV voimajohdolla Isokeron sähköasemalle.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Tuotantoalueen linnustoselvitykset tehtiin vuoden 2023 aikana. Linnustokartoitusten osalta Luke huomauttaa, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. Luontoselvityksissä ei myöskään tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta.

Hankealueella voi sijaintinsa puolesta esiintyä kaikkia neljää suurpetoa. Alueen merkitystä suurpetojen ja suden lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida tässä suunniteltujen selvitysten avulla poissulkea.

Poronhoidon osalta Luke huomauttaa seuraavaa: Poronhoitoalueen etelä- ja keskiosissa maankäytön ja siihen sisältyvän tuulivoimarakentamisen suunnittelua ohjaavat muutamat yleiset suunnittelumääräykset ja osin myös poronhoitolaki. Maakuntakaavoituksessa tuulivoimaloiden rakentamista koskee poronhoidon osalta yleinen suunnittelumääräys, joka velvoittaa turvaamaan poronhoitoalueella poronhoidon edellytykset tuulivoimaloita suunniteltaessa ja rakennettaessa. Myös Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavamääräysten mukaan poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Tämän lisäksi poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on myös otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Näiden määräysten ohella poronhoitolain 53 §:n mukaan suunniteltaessa valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.

Luke katsoo erittäin tärkeäksi, että edellä listattuja määräyksiä poronhoidon huomioimiseksi sovelletaan ja noudatetaan huolellisesti tuulivoimaloiden suunnittelussa ja rakentamisessa. Luke katsoo samalla perustelluksi, että niin valtion kuin myös yksityisten omistamille alueille sijoittuvissa laaja-alaisissa hankkeissa näitä määräyksiä noudatetaan, sillä riippumatta maan omistuksesta riippumatta tällaiset hankkeet voivat vaikuttaa poronhoidon toimintaedellytyksiin laajasti ja merkittävästi. Tätä laajempaa poronhoidon huomiointia tukee myös se, että poronhoito-oikeuteen sisältyy porojen laidunnusoikeus maan hallinta- ja omistusoikeudesta riippumatta (Poronhoitolaki 3 §).

Hanke sijoittuu poronhoidollisesti Hirvasniemen paliskuntaan ja rajautuu samalla Sallan paliskuntaan. Suunnitellun sähkönsiirtolinjan pituus on noin 29 km, josta noin kahdeksan km sijoittuu uuteen maastokäytävään ja n. 21 km olemassa olevan sähkönsiirtolinjan viereen. Koska Hirvasniemen ja Sallan paliskuntien rajalla ei ole esteitä, laiduntavat kummankin paliskunnan porot osin hankealueella.

Rokamo-Nälkämä tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmassa on kuvattu lyhyesti hankealueen paliskuntien toimintaa ja esitetty kartalla poronhoidon paikkatietoaineistojen perusteella paliskuntien eri vuodenaikoina käyttämiä laidunalueita, porojen laidunkiertoa ja käytössä olevia erotus- ja siirtoaitoja. Myös hankealueen ja sähkönsiirtolinjan sijoittumista poronhoidon toimintaan ja käyttämiin alueisiin nähden on kuvattu ja esitetty kartalla. Tämän ohella poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tavoitteet, hankkeen mahdolliset vaikutustavat ja vaikutusarvioinnissa käytettävät menetelmät on kuvattu lyhyesti. Myös suunnitellun tuulipuistohankkeen yhteisvaikutuksia Nuolivaaran tuulipuiston kanssa on tarkoitus arvioida. Poronhoidolle aiheutuvia vaikutuksia koskeva kirjallinen asiantuntija-arvio on tarkoitus julkaista YVA-selostuksen liitteenä.

Luke katsoo, että Rokamo-Nälkämä tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmassa on huomioitu ja kuvattu poronhoito ja siihen kohdistuvan vaikutusarvioinnin tekeminen riittävän monipuolisesti. Luke korostaa kuitenkin, että poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee tukeutua poronhoitoon liittyvien tietojen ja aineistojen sekä paliskuntien kanssa käytävän vuoropuhelun ja tiedonvaihdon ohella myös saatavilla olevaan tutkimustietoon. Tällaista tutkimustietoa tuulivoimaloiden vaikutuksista poronhoitoon on jo olemassa Ruotsista ja Norjasta, vaikkakaan sitä ei voi suoraan soveltaa Suomen alueella harjoitettuun poronhoitoon. Luke on kuitenkin tuottamassa vähitellen Windlife -hankkeessaan myös Suomen osalta tutkimustietoa tuulivoimarakentamisen vaikutuksista poronhoitoon. Koska Windlife-hanke on alkanut vuoden 2023 loppupuolella ja jatkuu vuoden 2027 loppuun, ensimmäistä hankkeen tuottamaa tutkimustietoa tuulivoimarakentamisen vaikutuksista poronhoitoon on todennäköisesti saatavilla vuoden 2024 lopussa tai vuoden 2025 alussa.

Luke näkee, että tämän hankkeen YVA-selostuksessa tulee osoittaa erityistä painoarvoa myös ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksiin. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. suurpedot ja poro) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Selostuksessa tulee keskittyä myös pitkän aikavälin vaikutuksiin.

Lisäksi Luke huomauttaa, että rakennusaikaisten valumavesien hallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota koskien suunnitelma-alueen vesistöjä. Valumavesien hallinta tulisi olla tehokasta rakennusaikana ja tulee varmistaa, ettei maamassat pääse karkaamaan esim. tien penkoilta vesistöihin myöhemmissäkään vaiheissa.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luke huomauttaa, että kanalintujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Tällöin soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys. Hankealueella voi sijaintinsa puolesta esiintyä kaikkia neljää suurpetoa. Alueen merkitystä suurpetojen ja suden lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida tässä suunniteltujen selvitysten avulla määrittää. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. suurpedot) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Rakennusaikaisten valumavesien hallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota koskien suunnitelma-alueen vesistöjä. Valumavesien hallinta tulisi olla tehokasta rakennusaikana ja tulee varmistaa, ettei maamassat pääse karkaamaan esim. tien penkoilta vesistöihin myöhemmissäkään vaiheissa. Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee tukeutua poronhoitoon liittyvien tietojen ja aineistojen sekä paliskuntien kanssa käytävän vuoropuhelun ja tiedonvaihdon ohella myös saatavilla olevaan tutkimustietoon. Suomen osalta tutkimustietoa (Luken Windlife-hanke) tuulivoimarakentamisen vaikutuksista poronhoitoon on todennäköisesti saatavilla vuoden 2024 lopussa tai 2025 alussa.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 08.05.2024 klo 21:55:44.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Jouko Kumpula

Liitteet:

Tiedoksi: